

Handelingsgericht Samenwerken

Onderwijsnetwerk

Leerling-betrokkenheid en gesprekken met kinderen

25 maart 2021, 10.30 – 11.30

Noëlle Pameijer (kinder- & jeugdpsycholoog, Stichting Elan
en SWV Unita Hilversum e.o.)

Aanbeveling 5 (denk vanuit kind) & 7 (versterk rol ouders)

Taal in Almere

Deze 'infographic' hoort bij de 'Inventarisatiestudie Taal in Almere'. Dit is een onderzoek naar de opvattingen van professionals in en rond het onderwijs over de taalvaardigheden van Almeerse kinderen, de zorgen die er leven over de taalontwikkeling, en de ideeën over een gezamenlijke taalaanpak. De studie is uitgevoerd door het Lectoraat Leiderschap in Onderwijs en Opvoeding van Hogeschool Windesheim in Almere, in samenwerking met de Universiteit Utrecht.

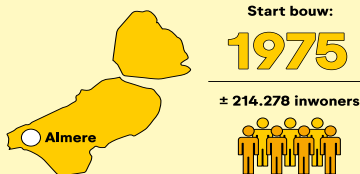

Aanleiding voor de inventarisatiestudie

- Scores uit leerlingvolgsystemen zijn lager dan landelijke gemiddelden.
- Een relatief laag percentage basisschoolleerlingen dat een havo/vwo-advies krijgt en een hoog percentage dat in schoolniveau afstroomt.
- Een relatief hoog percentage laaggeletterden.
- Toenemende instroom van 'expats' met kinderen die geen Nederlands spreken; toenemend aantal vluchtelingenkinderen die doorstroom van taalschool naar reguliere basisscholen.

Slagen voor de test van het leven?

Taal heb je altijd nodig.

Almere is een relatief jonge stad met nog maar weinig sociaal-cultureel kapitaal.

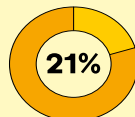
Binnenlands migratiesaldo:

1565	▼ 1266
2018	2019

Buitenlands migratiesaldo:

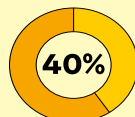
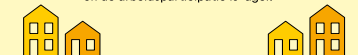
1114	▲ 1469
2018	2019

Almere heeft een beroepsbevolking met meer laagopgeleiden en minder hoogopgeleiden dan gemiddeld in Nederland.

Kinderen uit gezinnen met een lagere sociaaleconomische status lopen een grotere kans op onderwijsachterstanden, in Almere gaat het om 21%.

Meer huishoudens met bijstandsuitkeringen en de arbeidsparticipatie is lager.

Almere kent relatief veel inwoners (ca. 40%) met een migratieachtergrond, wat betekent dat veel kinderen minder blootgesteld zijn aan de Nederlandse taal dan gemiddeld in Nederland.

Breed gedragen zorg over taalontwikkeling

Ambitie van de Lokale Educatieve Agenda 2019/2022 in programmalijn 3:

"Het taalniveau van 0-23-jarigen is minimaal op landelijk niveau, daartoe is een breed Almeers aanbod van taalstimulering beschikbaar."

Onderzoeksoepzet

- Focus op stadsdeel Almere Buiten.
- Juni 2020 Focusgroepgesprek met geïnterviewden om eerste bevindingen te toetsen.

- 36 diepte interviews uitgevoerd tussen maart en mei 2020.
- Inventariseren van kansen, knelpunten, goede praktijken en wensen van professionals in: kinderopvang, voor- en basisonderwijs, voortgezet onderwijs, middelbaar- en hoger beroepsonderwijs en de ketenpartners.
- Begeleidingscommissie met vertegenwoordigers van de kinderopvang, het onderwijs en de gemeente.

Uitkomsten

- **Hoe schatten professionals de taalvaardigheid in?**
Professionals maken o.a. gebruik van volgsystemen/toetsen en observaties om de taalvaardigheid in te schatten, toch is het nog niet specifiek genoeg om aan te kunnen sluiten bij de taalvaardigheid.

→ Uitdagingen:

- Grote ontwikkelingsverschillen tussen kinderen.
- Taalbarrière of afhankelijk van toestemming ouders.
- Te weinig kennis en vaardigheden.

→ Taalondersteuning in de samenwerking met andere partners:

- Taalprofessionaliteit in beeld door een TaalKaart.
- Vroege interventie en screening jonge kinderen.

→ Welke oorzaken zien professionals voor taalachterstanden?

- Bijzonder ontwikkelingsverloop zoals bij TOS.
- Niet alle kinderen horen een rijke thuistaal.
- Veranderingen in de samenleving: meer schermgebruik en minder lezen.
- Minder contact en mondelinge taal delen met elkaar.

→ Professionals noemen de volgende kansen om de taalontwikkeling in de eigen praktijk te ondersteunen

- Elke professional geeft taalontwikkelend les.
- Meer coaching op taalontwikkeling door ketenpartners.
- Meer aandacht voor moedertaal.
- Extra ondersteuning geïntegreerd en meer functiedifferentiatie.
- Overdrachtsystemen meer taalgericht.
- Zicht op talent van kinderen en door taalachterstand (in het Nederlands) heen kijken.
- Investeren in professionele ontwikkeling.

→ Taalondersteuning in de samenwerking met ouders:

- Bereik vergroten en inzetten op contact met alle ouders.
- Meer gebruik maken van de mogelijkheden van de stad.

Aanbevelingen

Almeerse Stedelijke taalaanpak?

Taal wordt breed belangrijk gevonden en taalontwikkeling verdient meer steun.

Aanbevelingen

- Aanbeveling 1:** Vergroot het taalbewustzijn
- Aanbeveling 2:** Formuleer taalambities voor de stad
- Aanbeveling 3:** Versterk de taalprofessionaliteit
- Aanbeveling 4:** Versterk keten en netwerken
- Aanbeveling 5:** Denk vanuit het kind
- Aanbeveling 6:** Ontwikkel een 'Taalpaspoort'
- Aanbeveling 7:** Versterk de rol van de ouders

Gemeente Almere

hogeschool Windesheim

Handelingsgericht samenwerken

1. Doelgericht werken: doelen formuleren & evalueren
2. **Onderwijs/opvoedbehoeften: wat heeft leerling nodig?**
3. Wisselwerking en afstemming onderwijs en opvoeding
4. Leraren & ouders doen ertoe: wat hebben zij nodig?
5. Positieve **leerling**, schoolteams, ouders en professionals Almere benutten
6. **Samenwerken** schoolteams, **leerlingen**, ouders & professionals
7. Systematiek & transparantie (HGW-driehoek)

OEN: open, eerlijk & nieuwsgierig

OMA: oordelen, meningen, aannames

Waarom kindgesprek

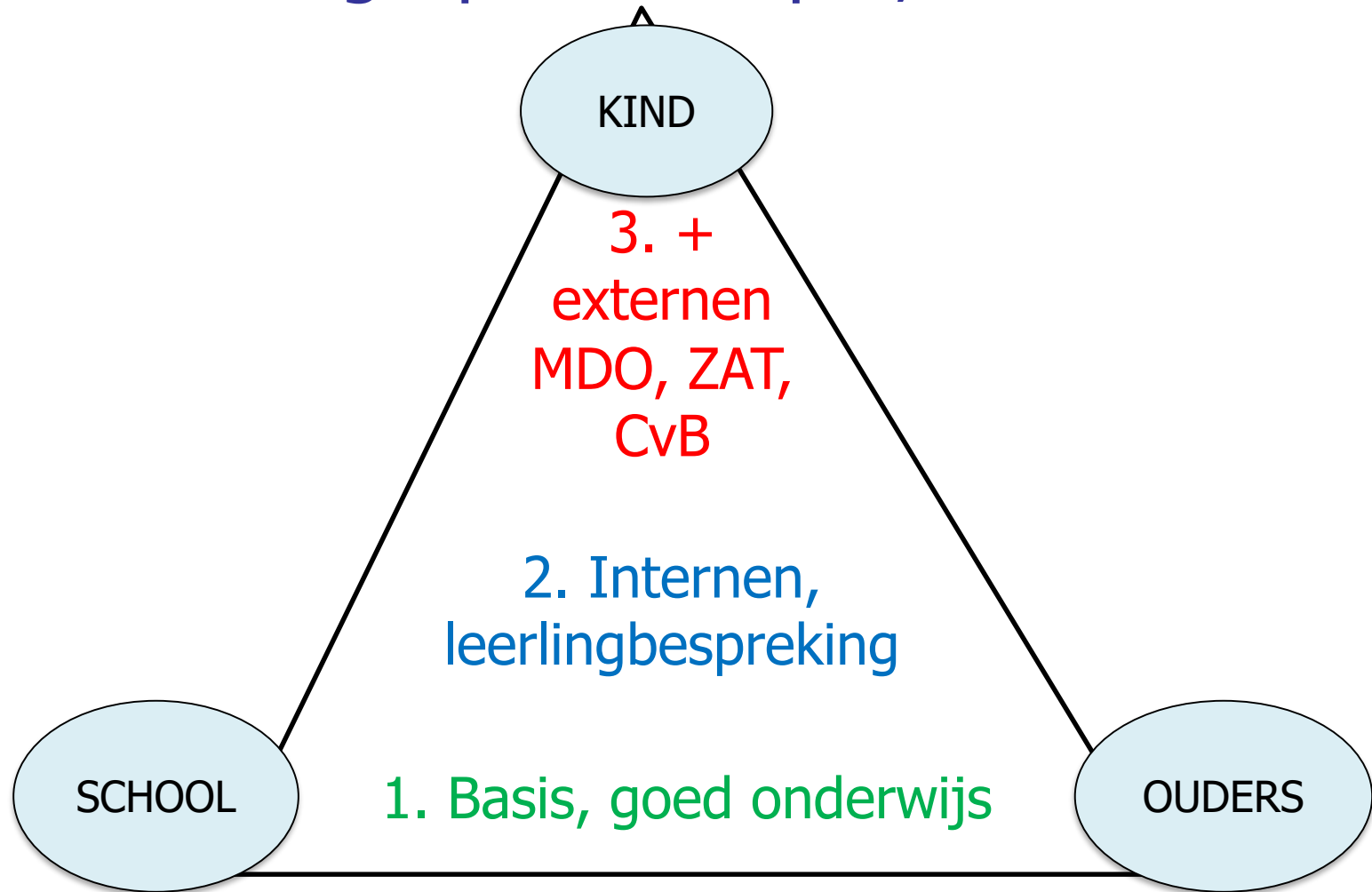
- Leerlingen hebben informatie die hun leerkracht en ouders *niet* hebben
- Hun oplossingen blinken uit in eenvoud
- Ze krijgen meer grip op gedrag en leren → motivatie voor 'eigen' doelen (0.52, Hattie, 2013)
- Relatie leerkracht/docent – leerling verbetert (0.72, Hattie)

Startopdracht

(doel activeren voorkennis)

- Wanneer is voor jou een gesprek met een kind of een leerling geslaagd?

Onderwijs & zorg/jeugdhulp: kind-gesprekken op 1, 2 en 3

Voorschools: instroom op 1, 2 of 3?

In de basis: startgesprekken ouders-kind

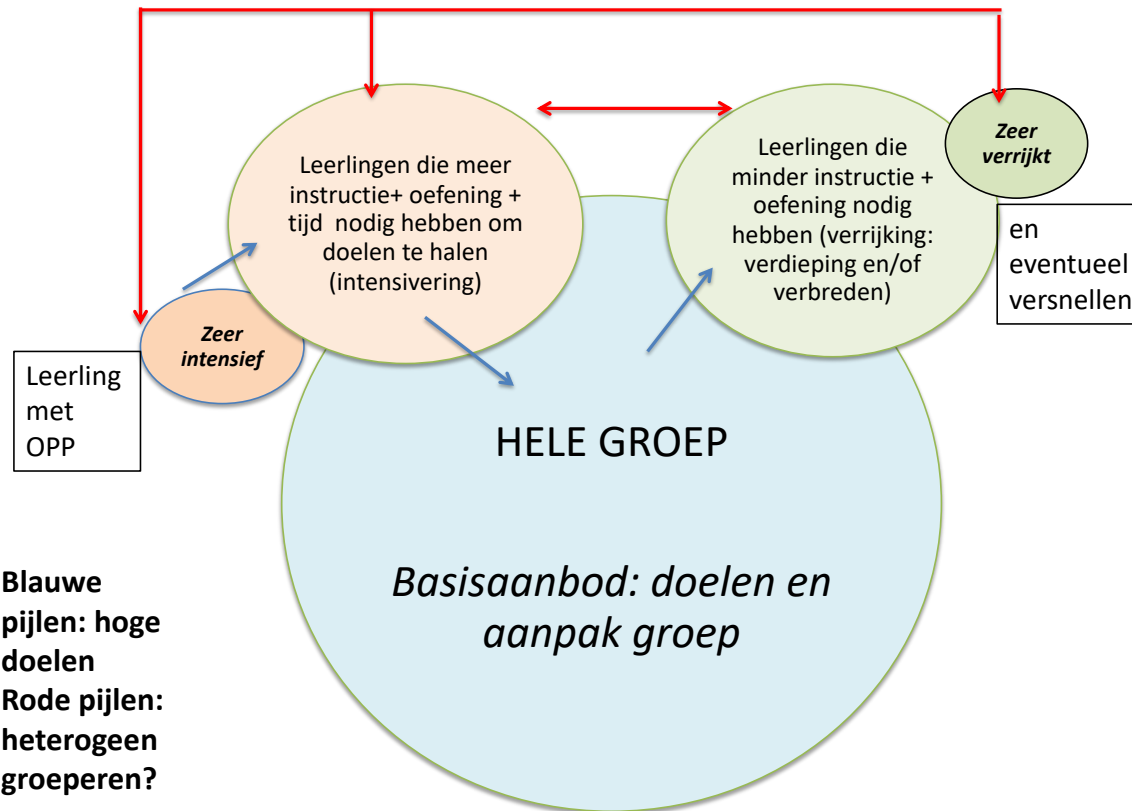
Tineke Hoving, SBO de Watertuin: Hoe voer je effectieve gesprekken waarbij zowel ouders als kind betrokken zijn. Ik merk dat een aantal leerkrachten hiermee struggelt. Hoe ondersteun je leerkrachten hierin en hoe maak je ze hierin vaardiger?

Samen in team/bouw voorbereiden, doelen, wat vraag ik, wat zeg ik en waarom, voorbereiding ouders + kind, zelf oefenen, ja maar wat-als?

Doen (collega's kijken mee, neem op), feedback vragen aan ouders en leerlingen, evalueren, behouden wat al goed ging, verbeteren wat nog niet goed ging ...

Kind-gesprekjes in de basis

- Filmpje (5 min): Marije, groep 2, wil leren lezen

Verdiepend gesprek op 2 & 3

- Soort gesprek: geen straf of overhoring, jouw mening, geen foute antwoorden. Check!
- Doel gesprek: waarover gaat het?
- Waar, wanneer en hoe lang?
- Geef keuzes (wat moet/mag)
- Sociaal wenselijke antwoorden?
- Gesprek in context! Rollenspel?
- Tijdens gesprek: geef feedback

Tijdens verdiepend gesprek

- Meedoen in analyse, **doelen formuleren** & oplossingen zoeken (bezig zijn, doen tekenen)
- Geef leerling grip (privacy!): wat bespreek je met wie, waarom, wanneer, hoe? Tips leerling?
- Wat wil jij dat ik je ouders (leerkracht/mentor) **vertel** of **vraag** (en wat niet)?
- Vraag kind om feedback: **tops en tips?**

In gesprek met de leerling: GROEITAAL

Effectieve feedback (Hattie, 2013): 3 vragen

1. Waar wil ik heen? Wat zijn mijn **doelen**?
2. Hoe ver ben ik? Wat heb ik **al** bereikt?
3. Wat heb ik **nog** niet bereikt? Volgende stap? Hoe verder om doel te halen? Wat heb ik nodig?

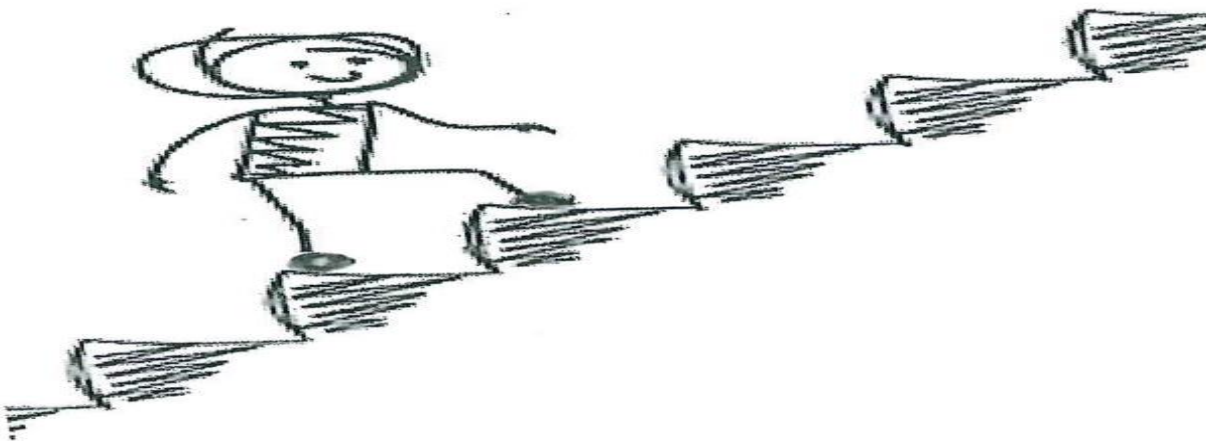
Leerling actief betrekken bij formuleren doelen en ook bij onderwijs/opvoedbehoeften: opdrachten, uitleg, feedback, materiaal, andere leerlingen, leerkracht/docent, ouders

Filmpje kind-gesprek Jari, 11 jaar (12 min) bekijken vanuit theorie

1. Wat van de theorie herkende je wel en wat niet?
 2. Wat sprak je aan; wat vond je goed en waarom?
 3. Wat zou **jij** anders doen en **hoe**: wat zou jij zeggen; wat zou jij vragen en waarom?
- In BOR (4 personen): uitwisselen

Stip op de horizon: hoe ver zijn we al en wat is onze volgende stap?

Doelen
opstellen
met
leerlingen →
eigenaarschap
leerlingen

In de basis: voorbeeld kleuters veters (leren) strikken

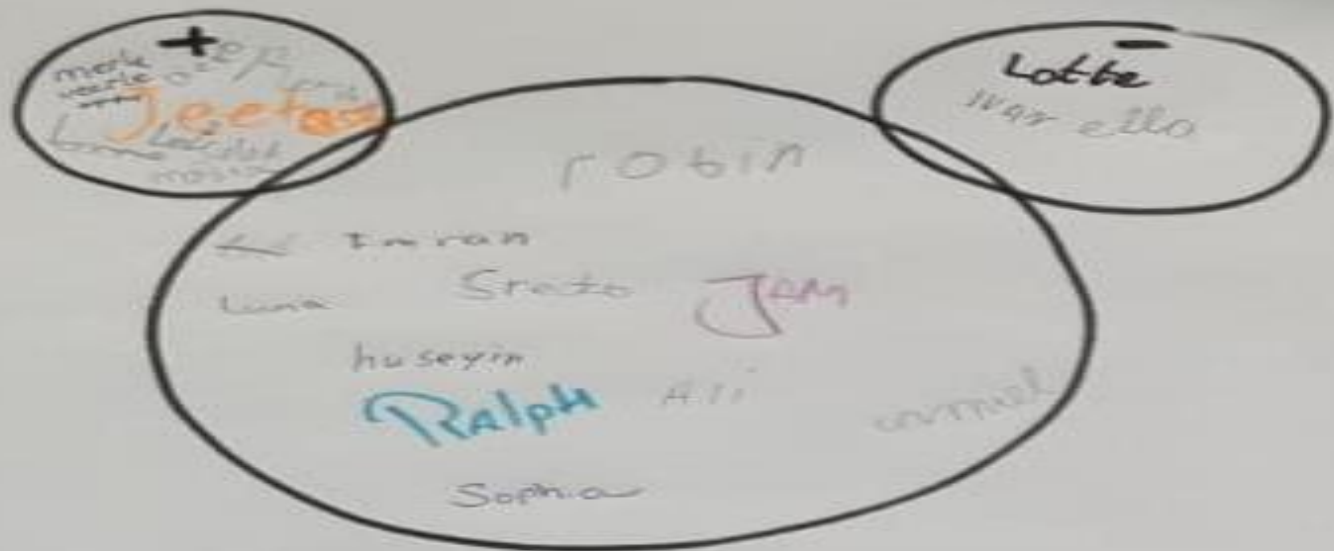
Ik
kan/weet
het
helemaal
niet.

Namen:

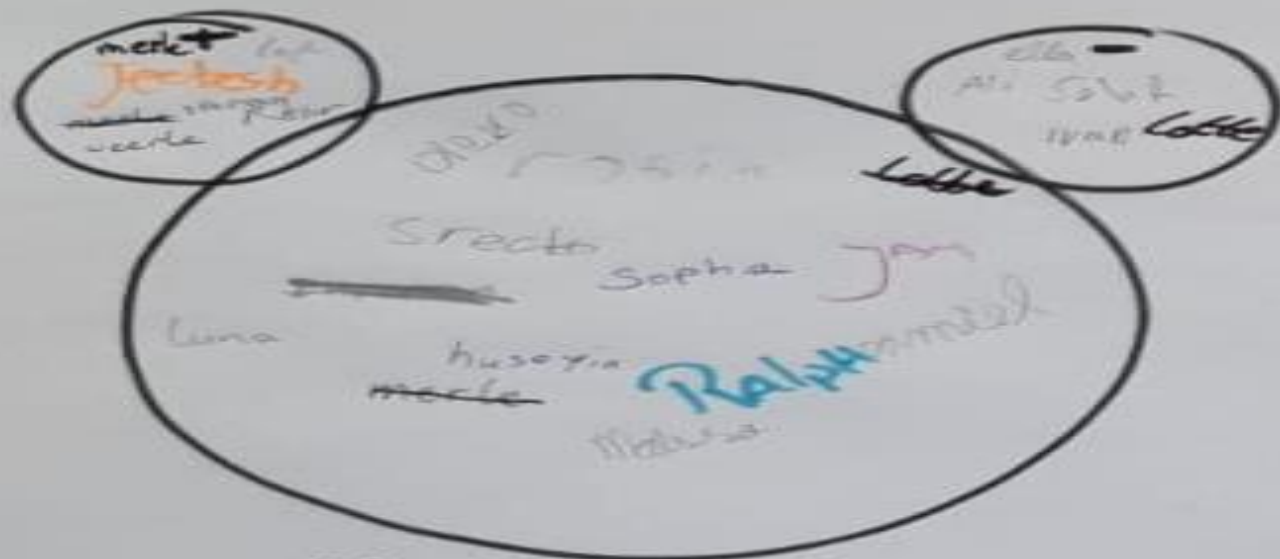

Ik kan het al
en wil:

- iets moeilijkers leren.
Namen:
Of
- een ander kind helpen.
Namen:

rekenen blok 1 toetsdoel ①

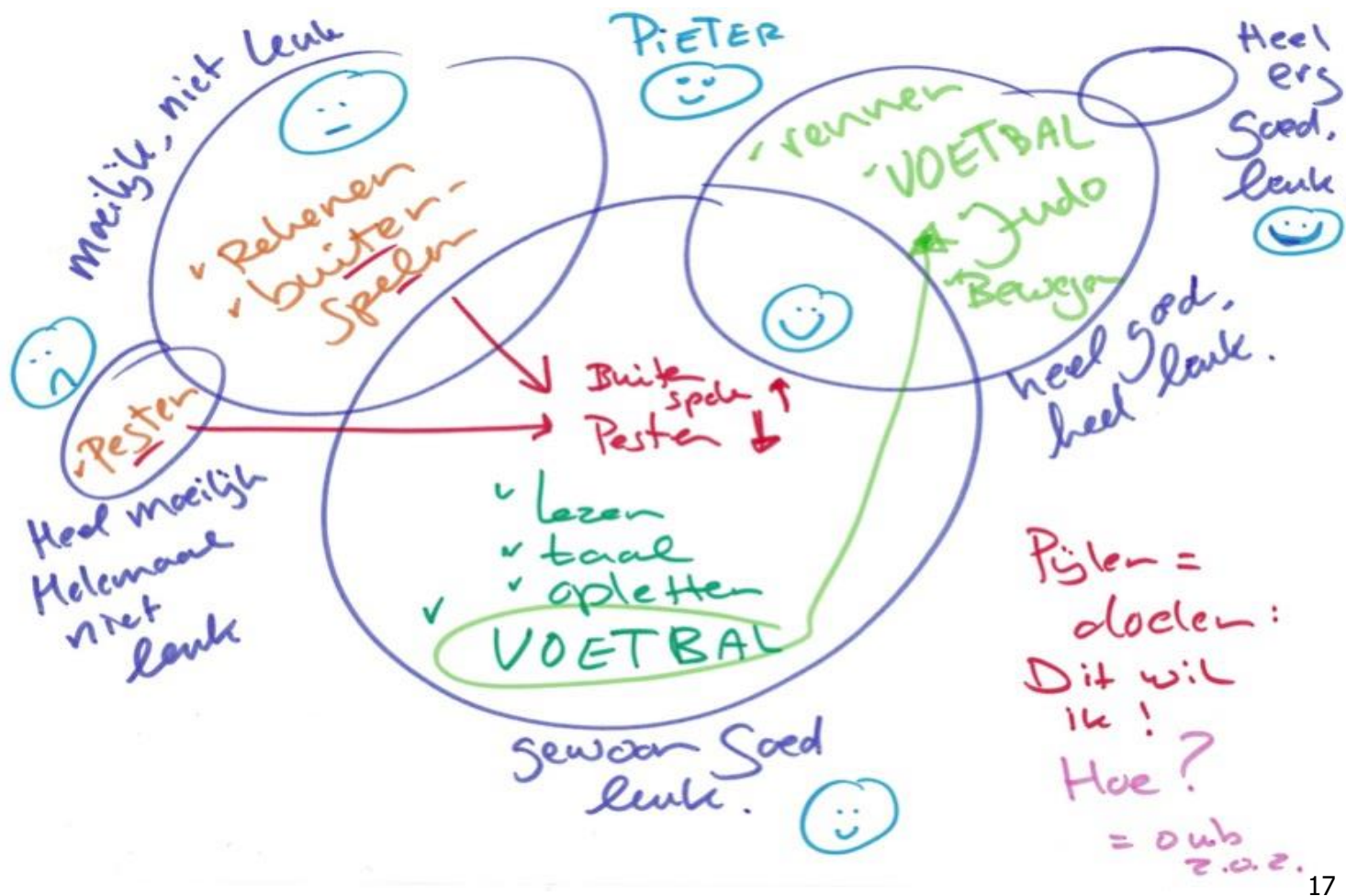

rekenen blok 1 toetsdoel ②

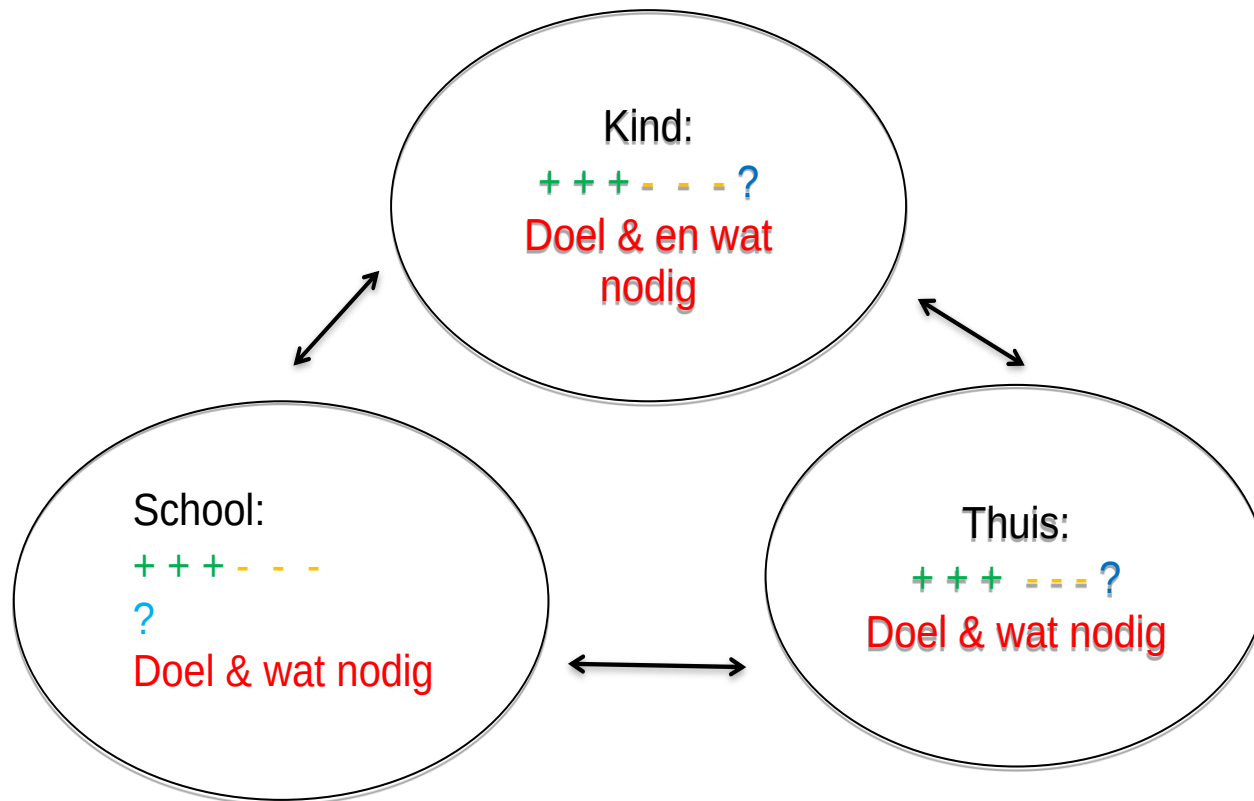
Mickey mouse (PO) of differentiatiecirkels (VO) met leerling

In VO: vakken + motivatie + focus + gedrag:

waar zit je nu en zou je over een maand willen zitten?

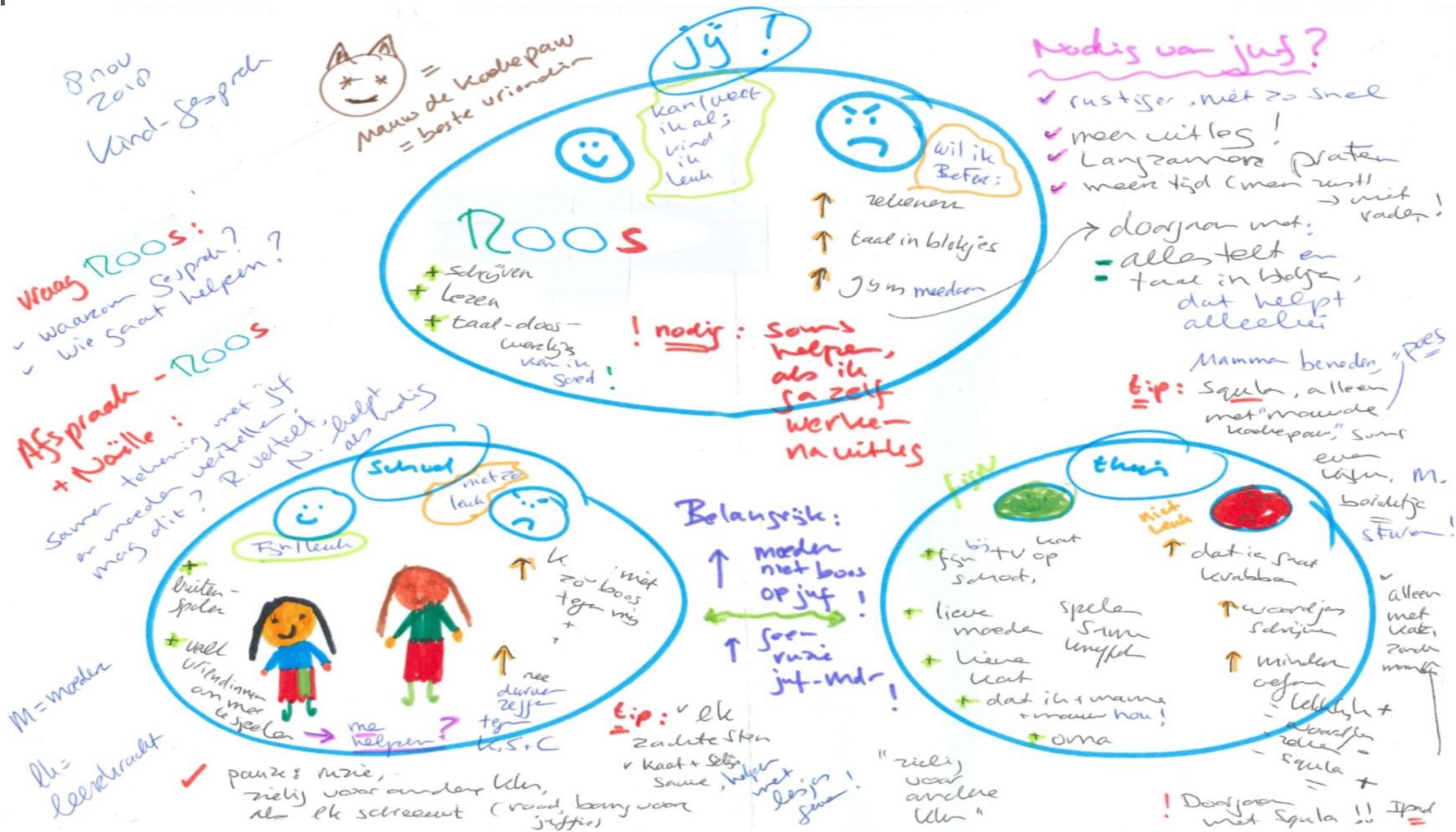

In een OT en MDO

Leerling met leerkracht/docent/mentor,
IB/zorgcoördinator, ouders of professional
jeugdhulp/zorg (voorbereiden/vertellen)

3 cirkels met leerling invullen? Voorbeeld PO.
in VO: ook de pijlen tussen de cirkels?

Samen tekenen (voorbeeld Petra de Waard)

Vragenlijst leerlingen

PO & VO: zie toolkit HGSW!

Wat zeg jij ervan? (vragen die leerkracht, intern begeleider en/of ouders met een kind kunnen bespreken ter voorbereiding van een gesprek of overleg)

Naam	
Datum	
Gespreksdoel	
Gesprek tussen	

Hallo

Op school gaan veel dingen al goed (zoals ...). Een paar dingen willen we nog beter (zoals ...). We hebben gemerkt dat je soms moeite hebt met ... Om jou goed te kunnen helpen, hebben we jouw ideeën nodig. Jij kent jezelf natuurlijk het beste van iedereen. De volgende vragen helpen ons om jou beter te begrijpen en een goed plan te bedenken. Binnenkort hebben je leerkracht(en) en ouder(s) een gesprek over hoe het gaat op school. Daar kunnen we jouw antwoorden mooi in meenemen, als jij dat goed vindt natuurlijk.

Heel erg bedankt alvast!

Waar ben je goed in? Wat vind je leuk? Wat zijn je hobby's? Waar weet jij veel van?

Dit kan ik.		

Wat vind je leuk op school? Wat gaat goed op school met leren en gedrag?

Dit gaat goed.		

Wat zeg jij ervan?

Vragen die mentor, zorgcoördinator en/of ouders met een jongere kunnen bespreken ter voorbereiding van een gesprek of overleg.

Hallo

Op school gaan veel dingen al goed (zoals ...). Een paar dingen willen we nog beter (zoals ...). We hebben gemerkt dat je soms moeite hebt met Om jou goed te kunnen helpen, hebben we jouw ideeën nodig. Jij kent jezelf natuurlijk het beste van iedereen. De volgende vragen helpen ons om jou beter te begrijpen en een goed plan te bedenken. Binnenkort hebben je mentor(en) en ouder(s) een gesprek over hoe het gaat op school. Daar kunnen we jouw antwoorden mooi in meenemen, als jij dat goed vindt natuurlijk.

Heel erg bedankt alvast!

Waar ben je goed in? Wat vind je leuk? Wat zijn je hobby's? Waar weet jij veel van?

Sterke kanten		

Wat gaat goed op school, waar ben je tevreden over, en waarom?

Waarover ben je tevreden		

Wat gaat minder goed op school? Wat zou je anders willen? Welke aanpassingen zijn nodig?

Welke aanpassingen zijn nodig		

Van te voren
kennismaken
via mail/
brief.
Ouders en/of
leerkracht
bespreekt het.
Positieve
reacties!
Maar wat als
...?

Beste AHMED,

Vorige week heb ik op school gepraat met je moeder, je vader en juffen A en B. Donderdag kom ik weer naar school om jou te ontmoeten. Ik heb daar veel zin in! Je bent vast nieuwsgierig naar wat we gaan doen. Misschien vind je het ook wel een beetje spannend. Dat snap ik best, want je kent me nog niet. Daarom speciaal voor jou deze brief waarin ik alvast vertel wie ik ben, wat we gaan doen en waarom.

Wie ben ik?

Mijn naam is Noëlle en ik werk heel graag met kinderen. Ik kom op veel scholen waar ik praat met vaders, moeders, juffen en meesters. Zij vertellen mij veel over de kinderen, zoals wat er al goed gaat en wat nog moeilijk is. Zij vragen dan aan mij wat ze nog beter kunnen doen. En er is er natuurlijk maar één iemand die dat het beste weet: dat is het kind zelf! Daarom praat ik altijd ook met het kind.

Kijk dit ben ik ☺ ▢

Waarom gaan wij samenwerken?

Jouw ouders en juffen vertelden mij wat al goed gaat op school: je wilt het bijvoorbeeld graag goed doen, je vindt het fijn dat je weer naar school kan, je bent goed met gym en voetbal en je hebt vrienden. Ze vertelden ook dat het nog moeilijk is om zelfstandig te werken en dat je soms twijfelt of je iets wel kan. Daarom gaan jij en ik samen wat opdrachtjes doen en bedenken wat jou zou kunnen helpen op school.

Wat gaan we donderdag doen?

We gaan samen verschillende opdrachtjes doen. Sommige zijn met taal en praten, andere met plaatjes en doen. We gaan het ook hebben over wat je doet in je vrije tijd en wat je fijn vindt op school. Misschien heb jij ook wel vragen voor mij. Dat kan natuurlijk ook!

Wat ik jou alvast wil vragen

Ik vind het dus heel belangrijk om van jou te horen hoe jij het op school vindt, want jij weet dat het beste! Kun je misschien alvast nadenken over deze 3 vragen:

1. Wat gaat al goed op school en wat nog niet?
2. Hoe denk jij dat dit komt?
3. Heb jij al een idee over hoe we jou kunnen helpen?

Als je wil, kun je dit alvast met je moeder of vader op een briefje zetten en dan donderdag meenemen.

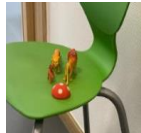
Tot donderdag AHMED, leuk je dan te zien!

Hartelijke groeten,
Noëlle Pameijer, kinderpsycholoog van Unita

Nabespreken met kind via brief. Positieve feedback leerling, leerkracht en ouders: te begrijpen en komt terug

Beste JIM,

We hebben 2 ochtenden samengewerkt, dat was heel leuk. We zaten in de kamer beneden waar jij de plastic dieren hebt neergezet. Dit is speciaal voor jou een korte samenvatting.

Wat gaat al goed?

Je bent heel aardig naar andere kinderen en de juf. En je hebt veel vrienden, want andere kinderen spelen graag met jou. Je doet wat andere mensen je vragen te doen en je bent behulpzaam.

Ook al is lezen, spellen en rekenen best moeilijk, je gaat toch steeds weer aan het werk en je zet door. Je doet goed je best, goed zo, ga zo door! Je stelt leuke vragen en je weet veel van dieren. Van jou heb ik geleerd dat er 3 soorten slangen zijn: gifslangen, wurgslangen en ... ? De derde ben ik alweer vergeten

Wat is nog moeilijk?

Opletten in de les als de juf iets uitlegt is nog moeilijk, je kijkt dan rond en denkt aan andere dingen. Je aandacht erbij houden als je zelf moet werken is ook nog moeilijk.

Leren lezen, schrijven, spellen en rekenen gaan bij jou gewoon langzamer. Je hebt meer tijd, uitleg en oefening nodig. De meeste kinderen hoeven iets maar 10 keer te oefenen, jij wel 100 keer. Sommige kinderen leren als op de snelweg, andere kinderen als op een bergweggetje. Dat is best vervelend. Maar je komt er wel, je kan het dan ook. Denk maar aan lezen, dat gaat nu goed, omdat je zoveel geoeftend en gelezen hebt!

Hoe nu verder?

Omdat het leren op deze school steeds sneller gaat en het de juffen in de bovenbouw niet goed lukt om heel veel extra uit te leggen, hebben we een school gevonden die dat wel kan: Je bent daar welkom! Het zal wel even wennen zijn, maar jij bent zo goed met andere kinderen, je hebt daar vast al snel veel vrienden. Veel plezier op die school!

Beste JIM, kijk vooral naar wat je al wél kan en wat je al wél lukt. Vergelijk je met jezelf (en dus niet met andere kinderen). Dan zal je zien dat het steeds beter gaat met leren. Blijf jezelf, je bent goed zoals je bent! Heel veel succes en een fijne zomervakantie straks met je ouders en zusje!

En: betrek ouders!

Met plezier naar school! (Pica)

- De onmisbare rol van ouders in het schoolsucces van kinderen
- Praktische tips voor de samenwerking met school
- De gewone en speciale gesprekken
- Trainingen via Balans
- Poster voor scholen
- Folders voor ouders (5 talen)

Voorbeeld PO: ouders ondersteunen gedrag op school en aanpak leerkracht

Vandaag gelukt!
Leerkracht noteert
steekwoorden →
ouder: geven
compliment

Vandaag nog niet
gelukt, morgen
beter! Leerkracht
noteert → ouders:
‘en morgen?’

Afspraak 1:

Afspraak 2:

Afspraak 3:

Reactie ouders

Meer weten?

- Schoolteams: boeken HGW PO en VO
- Professionals: HGD in Jeugdzorg en Onderwijs
- HGW voor ouders: Met plezier naar school

www.hgw-noelle-pameijer.nl

[Toolkit HGSW:](#)

passendonderwijs-almere.nl

